

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/kosciol/89887,Solidarnosc-z-Chrystusem-Ksiadz-Infulat-Jozef-Sondej-Swiadek-Historii.html>

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Solidarność z Chrystusem. Ksiądz Infułat Józef Sondej - Świadek Historii

OKRES HISTORYCZNY

(1948-1956) Stalinizm w Polsce (1956-1970) Od Października do Grudnia (1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: MARIUSZ KRZYSZTOFIŃSKI 25.02.2022

W Rzeszowie jednym z najbliższych współpracowników abp. Ignacego Tokarczuka był ks. Józef Sondej, który - jako wykonawca biskupich poleceń w

dziele samowolnego budownictwa sakralnego - przyczynił się znacząco do rozbudowy sieci parafialnej miasta.

Lata młodości

W przededniu agresji Niemiec i ZSRS Józef Sondej został wyświęcony na księdza. 1 sierpnia 1939 r. został wikariuszem we Frysztaku.

Na świat przyszedł 1 marca 1914 r., w rolniczej rodzinie Marcina i Rozalii z domu Popek. Do szkoły powszechnej uczęszczał w rodzinnych Mazurach oraz w Sokołowie Małopolskim. Czas dzielił pomiędzy naukę, zabawę i pomoc w pracach gospodarskich. Po zdaniu egzaminów został przyjęty do I Gimnazjum w Rzeszowie. W okresie gimnazjalnym był harcerzem oraz członkiem Sodalicji Mariańskiej. We wrześniu 1934 r. po zdaniu matury rozpoczął studia w Seminarium Duchownym w Przemyślu. Po latach tak wspominał okres studiów w seminarium:

„dojrzałem ostatecznie, pokochałem pracę, wiedzę teologiczną i ogólną, dojrzał mój Patriotyzm”.

W „przededniu” agresji Niemiec i ZSRS na Polskę alumn Józef Sondej został wyświęcony na księdza 25 czerwca 1939 r. 1 sierpnia 1939 r. został wikariuszem parafii pw. Narodzenia NMP we Frysztaku.

Ks. Józef Sondej w rodzinnych Mazurach, 2012 r. (fot. Mariusz Krzysztofiński)

Kapłaństwo

We Frysztaku ks. Sondej uczył religii. W okresie okupacji niemieckiej dzielił los jego mieszkańców. Pełniąc posługę duszpasterską wspierał miejscową ludność, podtrzymując ją duchowo i moralnie. 1 sierpnia 1945 r. ks. Sondej został przeniesiony do Strzyżowa. Był wikariuszem miejscowej parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i katechetą Gimnazjum Kupieckiego i Liceum Handlowego oraz opiekunem Sodalicji Mariańskiej. Wielu z jego wychowanków posiadało antykomunistyczne poglądy. Wyrazem ich sprzeciwu było powstanie w Strzyżowie tajnej organizacji młodzieżowej - Demokratycznej Armii Krajowej.

W przeciągu kilkudziesięciu lat przyczynił się do powstania kilku nowych placówek duszpasterskich.

Strzyżów opuścił 1 kwietnia 1949 r. Został wówczas katechetą II Gimnazjum w Rzeszowie. Wyjazd ten - nieplanowany przez ks. Sondej - uchronił go przed aresztowaniem, bowiem w kwietniu 1950 r. członkowie DAK zostali aresztowani przez Urząd Bezpieczeństwa. Po wakacjach, po usunięciu przez władze komunistyczne religii z programu nauczania, ks. Sondej przestał pełnić obowiązki katechety w tej szkole.

Jesienią 1949 r. został przeniesiony do Jarosławia, gdzie został katechetą w tamtejszej szkole budowlanej.

Ponownie w Rzeszowie

Do Rzeszowa powrócił 20 września 1955 r. jako proboszcz parafii Chrystusa Króla. W okresie tym dynamicznie rosła liczba mieszkańców miasta, zaczęły powstawać nowe osiedla zamieszkałe głównie przez młodych ludzi.

Ks. Sondej aktywnie wspierał opozycję. W 1981 r. towarzyszył bp. Tadeuszowi Błaszkiwiczowi, który przybył do strajkujących rolników i przekazał stronie rządowej postulaty Kościoła Katolickiego. Wizyta ta była wyrazem jednoznacznego poparcia udzielonego przez Kościół strajkującym rolnikom.

Przemiany zachodzące w Rzeszowie nie uwzględniały jednak religijnych potrzeb jego mieszkańców. Sprawujący wówczas władzę komuniści promowali ateizm. Skutecznie też przeciwstawiali się wszelkim próbom tworzenia nowych parafii i świątyń. Sytuacja ta uległa zmianie wraz z objęciem w 1965 r. biskupstwa przemyskiego przez ks. bp. Ignacego Tokarczuka, który wspólnie z wiernymi budował nowe świątynie bez oglądania się na pozwolenie komunistycznych władz. W Rzeszowie kluczową rolę w tym procesie spełniać zaczęła parafia pw. Chrystusa Króla i jej proboszcz ks. Józef Sondej. Kapłan ten w przeciągu kilkudziesięciu lat swojego probostwa przyczynił się do powstania kilku nowych placówek duszpasterskich (później parafii) w Rzeszowie: Matki Bożej Różańcowej (1973 r.), św. Judy Tadeusza (1976 r.) Podwyższenia Krzyża Świętego (1978 r.), Narodzenia Najświętszej Maryi Panny (1979 r.) oraz Bożego Ciała i Matki Bożej z Lourdes (1980 r.) i Świętej Rodziny (1985 r.).

Uroczystość poświęcenia sztandaru NSZZ "Solidarność" WSK PZL Rzeszów 20 IX 1981 r., na stadionie Stali Rzeszów. Przy ołtarzu widoczny bp Ignacy Tokarczuk i ks. Stanisław Mac (na prawo od biskupa). Za biskupem Tokarczukiem (na drugim planie) ks. Józef Sondej (fot. ze zbiorów IPN/z kolekcji prywatnej przekazanej Zbigniewa Czertwana)

Wspomniane ośrodki powstały w wyniku działalności ks. Sondeja i współpracujących z nim kapłanów oraz wiernych niezważających na obowiązujące wówczas prawo. Okazało się, że każdorazowo kluczem do sukcesu w procesie powstania nowej placówki duszpasterskiej było ich współdziałanie, jak również maksymalne nagłośnienie sprawy. Niejednokrotnie uciekano się wówczas do stosowania „metody faktów dokonanych”.

Chrystus musi wrócić. Solidarność musi zapanować w każdym zakładzie pracy

Jako kaznodzieja ks. Sondej wygłosił także wiele kazań piętnujących komunizm i ateizm. 24 lutego 1980 r. w kościele Chrystusa Króla w Rzeszowie apelował:

„aby ludzie wierzący nigdy nie zapierali się Chrystusa, aby nigdy nie wstępowali do żadnych organizacji, żadnej partii, aby nigdy nie wyrzekli się Chrystusa za marne pieniądze, za karierę, która – jak ostatnio widzicie – jest krótkotrwała. Kto się wyrzeka Chrystusa, wydaje wyrok sam na siebie.”

**Kościół Chrystusa Króla w
Rzeszowie (fot.
Wikipedia/Wojkac/CC BY-SA 3.0
pl)**

W listopadzie 1980 r. w trakcie uroczystości poświęcenia dzwonów w Zwiężycy mówił (cytat w oparciu o meldunek SB):

„pozabierano krzyże z zakładów pracy – dano normy i alkoholizm, ze szkół – dano sport i namiętność, z życia publicznego – dano chciwość, karierowiczostwo i zakłamanie”.

W dalszej części kazania kontynuując myśl papieża Jana Pawła II powiedział:

„Robotnicy Gdańska i Szczecina przypomnieli, że uzdrowienie sytuacji leży tylko w zaproszeniu Chrystusa z powrotem w nasze życie. Chrystus musi wrócić do zakładów pracy, do sali szkolnej, szpitala, więzienia i wszędzie tam, gdzie my jesteśmy (...) Solidarność musi zapanować w każdym zakładzie pracy. Solidarność musi być w szpitalu, w więzieniu, w sklepie, na ulicy, w domu, Solidarność z Chrystusem”.

Ks. Sondej aktywnie wspierał opozycję polityczną w PRL. W 1981 r. towarzyszył ks. bp. Tadeuszowi Błaskiewiczowi, który 17 lutego przybył do strajkujących w siedzibie byłej WRZZ rolników i przekazał stronie rządowej postulaty Kościoła Katolickiego. Wizyta ta była wyrazem jednoznacznego poparcia udzielonego przez Kościół strajkującym rolnikom. Wyrazem patriotyzmu ks. Sondeja było też zaangażowanie się w udzielanie pomocy osobom internowanym i ich rodzinom w rezultacie wprowadzenia stanu wojennego. Za jego wiedzą w

zabudowaniach parafialnych przechowywano materiały drukarskie wykorzystywane do działalności podziemnej.

Strajk chłopski w Rzeszowie. Od lewej: bp Tadeusz Błaskiewicz, Adam Krztoń, Jan Ogrodnik, ks. Józef Sondej (fot. Waldemar Mikołowicz, ze zbiorów IPN O/Rzeszów)

Od 1987 r. uczestniczył także w pracach działającego przy parafii farnej w Rzeszowie Duszpasterstwa Polski walczącej 1939 – 1945.

Ks. Sondej był niezłomnym budowniczym, kapłanem piętnującym ateizm, i nawołującym do poszanowania godności ludzkiej.

Uroczystość odstonięcia i poświęcenia pomnika płk. Łukasza Cieplińskiego, IV Zarządu Głównego WIN oraz Żołnierzy Wyklętych. Odlew postaci płk.

Łukasza Cieplińskiego odsłania
ks. Józef Sondej, Rzeszów, 17 XI
2013 r. (fot. Małgorzata
Waksmundzka - Szarek, IPN
O/Rzeszów)

Świadek Historii

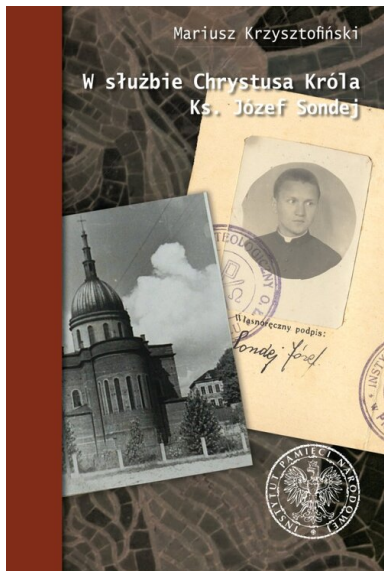
W 1994 r. przeszedł na emeryturę. W 1995 r. został protonotariuszem Stolicy Apostolskiej, czyli infułatem oraz wyróżniony honorowym obywatelstwem miasta Rzeszowa.

Został uhonorowany przez IPN Nagrodą Honorową „Świadek Historii”.

1 marca 2008 r. ks. infułat Józef Sondej odebrał nadany mu przez śp. Lecha Kaczyńskiego Prezydenta RP Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla Rzeczypospolitej oraz kształtowanie moralnych i patriotycznych postaw młodzieży.

Wychowany w duchu patriotycznym nie tylko wieku wspierał „Solidarność”, zarówno robotniczą jak i rolniczą, ale pełnił także rolę strażnika pamięci o Armii Krajowej, Zrzeszeniu „Wolność i Niezawisłość” i konspiracji antykomunistycznej. To dlatego 17 XI 2013 r. poproszono go aby uroczyście odsłonił pomnik płk. Łukasza Cieplińskiego w Rzeszowie.

5 XI 2013 r. został uhonorowany przez IPN Nagrodą Honorową „Świadek Historii”. Ks. Sondej zmarł 28 II 2015 r. w Rzeszowie. Jego ciało spoczywa na cmentarzu Wilkowyja w Rzeszowie.

W 2013 r. IPN wydał książkę pt. "W służbie Chrystusa Króla. Ks. Józef Sondej", w której autor artykułu dokładnie prezentuje sylwetkę ks. Józefa Sondeja, zamieszczając dodatkowo ciekawe dokumenty, m.in. wytworzone przez komunistyczny aparat represji

COFNIJ SIĘ